

Нині й в Україні планується запровадження медіації як альтернативної форми вирішення спорів, передусім в адміністративному судочинстві. Разом із питаннями організації роботи судів, відбору та підготовки суддів альтернативні методи розв'язання спорів становлять один з п'яти тематичних напрямків спільної програми Європейської Комісії та Ради Європи з покращення діяльності судової гілки влади в Україні. У червні цього року в Києві відбувся перший круглий стіл із питань можливостей медіації в адміністративному судочинстві. Керівництво ВАСУ прийняло рішення стосовно впровадження медіації в адміністративних судах України. Наразі, перші 14 суддів та наукових співробітників різних адміністративних судів України проходять навчальний курс медіації, що завершується на початку листопада 2007 року. Підготовку медіаторів проводять Франс ван Арем, суддя, медіатор та тренер із Голландії.

На наше переконання, якщо законодавець не окреслить коло обов'язково медіабельних справ, то зустрічі з медіатором за позовами, у яких суд переконаний про необхідність примирення сторін, що сперечаються, зобов'язані мати імперативний характер. Окрім того, доцільно встановити імперативні терміни проведення процедур примирення за окремими категоріями справ. До того ж, зазначені терміни не мають перевищувати терміни розгляду справ судами (за більшістю категорій справ – 2 місяці).

Водночас вимога дотримання обов'язкового досудового порядку за всіма категоріями справ може мати також негативний ефект: сторона, що отримала претензію, вживатиме негайні заходи щодо приховування майна та до моменту пред'явлення позову буде неплатоспроможним боржником. У цьому питанні потрібен розумний баланс.

На сьогодні медіація в Україні існує «на громадських засадах». Загальна кількість конфліктів, що було вирішено із застосуванням ADR-процедур, незрівнянно менша, ніж кількість спорів, вирішених у традиційному – судовому – порядку. Можливо, законодавче закріплення медіації підвищить довіру до цього інституту, і медіація зможе стати ефективним інструментом вирішення спорів в Україні.

1. Калашникова С.И. Медиация в сфере гражданской юрисдикции : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2010. 21 с.

2. Давыденко Д.Л. Содействие примирению сторон в странах западной Европы: обеспечение исполнения медиативных и иных мировых соглашений: <http://www.iurisprudentia.ru/files>.

3. Аргіс Дж. Довідник з питань врегулювання судових спорів за допомогою судді (для канадських суддів та адвокатів). <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/10govkpu.pdf>.

Олена ГАЛУШКО

старший викладач кафедри девелопменту
нерухомості, обліку та маркетингу
Придніпровської державної академії
будівництва та архітектури;

Свєнїя КОВАЛЕНКО-МАРЧЕНКОВА

доцент кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
начальник науково-редакційного відділу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат економічних наук

МЕДІАЦІЯ В РОБОТІ КУРАТОРІВ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП

Медіацію можна визначити як особливий вид переговорів за участю незалежного посередника (нейтральної особи) з метою розв'язання конфлікту та примирення сторін, що конфліктують. Від звичайних перемовин медіацію відрізняють наявність незалежного посередника та визначені правила ведення переговорів. У сучасному світі медіацію вважають одним з найбільш цивілізованих шляхів розв'язання конфліктів.

Принципи медіації було закладено ще у давні часи – у Вавилоні, Греції та Римській імперії, коли для вирішення спорів залучали посередників. Сучасна медіація виникла після II Світової війни та почала розвиватись у США, Англії та Австралії. У

1970-ті роки медіація буда вже досить поширена у США, а у 1980-ті роки почала розповсюджуватися у Європі. Найбільш значущими документами, що заклали нормативно-правові основи медіації в світі, є: Нью-Йоркська конвенція ООН 1958 р. «Про визнання та приведення у виконання іноземних арбітражних рішень», Погоджувальний регламент Комісії міжнародного права ООН (ЮНСІТРАЛ), Директива Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2008/52/ЄС від 21 травня 2008 р. «Про деякі аспекти посередництва (медіації) у цивільних та комерційних справах» та ін. [1]. Отже, медіація є сучасною розвинутою практикою, яка використовується у провідних країнах світу.

В Україні нормативно-правові основи медіації було закладено з прийняттям Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації) за Наказом Міністерства соціальної політики України № 892 від 17.08.2016 р. У цьому Державному стандарті було визначено «зміст, обсяги, умови та порядок надання соціальної послуги посередництва (медіації), показники її якості для суб'єктів різних форм власності та господарювання, які надають таку послугу». Державний стандарт застосовується «для надання соціальної послуги особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, моніторингу й контролю якості її надання, визначення тарифу платної соціальної послуги» [2].

У 2021 р. Верховна Рада України ухвалила Закон про медіацію. Отже на законодавчому рівні закріплено можливості проведення медіації, яка полягає «у добровільному позасудовому врегулюванні конфлікту (спору) шляхом переговорів сторін за допомогою медіатора». В законі визначено наступні принципи проведення медіації: взаємна згода сторін спору, неупередженість медіатора, добровільність, конфіденційності, самовизначення, рівність прав сторін, незалежність та нейтральність [3].

Медіація має досить багато областей застосування, найбільш поширені з них наведені на рис. 1. На наш погляд, медіація в освіті вирішує багато соціально значущих питань, зокрема [5]:

- формує навички безконфліктного спілкування та культуру конструктивної поведінки;
- розвиває повагу до особистості та світогляду інших людей, до права кожної людини на захист своїх інтересів;
- створює психологічно комфортне та безпечне середовище, яке сприяє навчанню на розвитку особистих здібностей;
- прививає здатність приймати рішення та відповідати за свої вчинки;
- формує дружню та доброзичливу атмосферу в колективі.

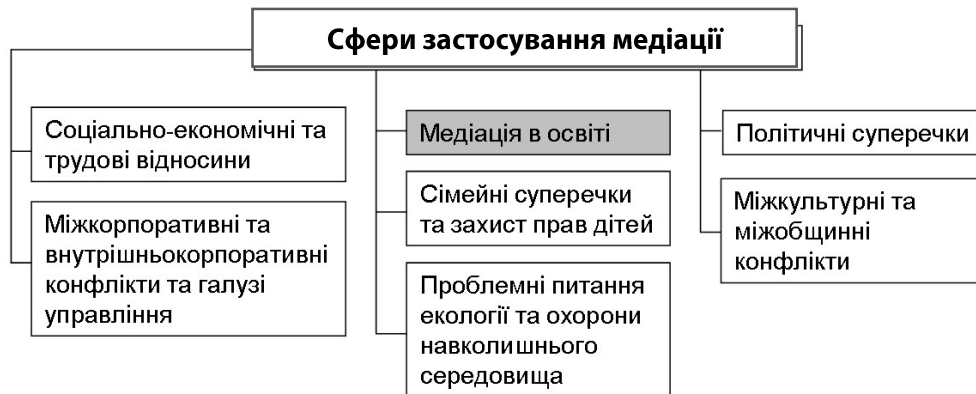

Рис. 1. Основні області застосування медіації (складно авторами за [1; 4]).

В роботах [6, 7] ми підкресливали важливість використання сучасних методичних технологій вищої освіти, до яких можна віднести і медіацію. Цей метод може ефективно використовуватись в роботі кураторів студентських груп не тільки для розв'язання конфліктів, що виникають між студентами або у студентів з викладачами, а й для формування навичок коректного спілкування та ефективного вирішення спорів, що можна віднести до розвитку soft skills. Також після знайомства з техніками медіації

студенти зможуть використовувати їх у подальшій професійній діяльності, що сприятиме їх більшій ефективності та конкурентоздатності як фахівців [8, 9]. Застосування медіації в роботі кураторів студентських груп є особливо ефективним, оскільки куратори добре знають студентів групи та вже встановили з ними спілкування та довіру. Також навички, набуті в роки навчання, мають ефект імплікації, тобто «вдруковування» в пам'ять і потім можуть використовуватись рефлексивно в реальних життєвих та ситуаційних та професійній діяльності.

На наш погляд, для розвитку практики медіації в роботі студентських груп, необхідно:

- поширювати інформацію про техніки медіації та практики її ефективного використання серед кураторів студентських груп;
- сформулювати цілі, завдання та принципи використання медіації в роботі кураторів студентських груп;
- популяризувати позитивні аспекти медіації серед викладачів та студентів вищих навчальних закладів;
- організувати навчальні семінари з технологій і практики медіації для викладачів і студентів;
- розвивати методичну базу та організувати круглі столи для обміну досвідом використання медіації в роботі кураторів студентських груп;
- створити інформаційний ресурс в Інтернет з методичними матеріалами щодо використання медіації в роботі вищих навчальних закладів.

Реалізація зазначених пропозицій сприятиме більш ефективній роботі кураторів, дозволить встановлювати більш довірчі відносини зі студентами, запобігатиме переведенню конфліктів в довготривалу латентну фазу, покращить стосунки між студентами у групі та надасть їм важливі у сучасному світі навички комунікацій та ефективного розв'язання суперечок.

1. Шамликашвили Ц.А. Медиация — современный метод внесудебного разрешения споров. М.: Издательство ООО «Межрегиональный центр управленческого и политического консультирования», 2017. – 77 с.

2. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації) : наказ Міністерства соціальної політики України № 892 від 17.08.2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>

3. Прийнято Закон «Про медіацію» / Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України (опубліковано 16.11.2021 р.). URL : <https://www.rada.gov.ua/print/216385.html>.

4. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монограф. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 276 с.

5. Медиация в образовании: поликультурный контекст : материалы I Междунар. науч. конф. Красноярск, 24-26 октября 2019 г. / под общ. ред. О. Г. Смоляниновой: Сиб. федер. ун-т, 2019. – 421 с.

6. Галушко О. І., Веселова С. І. Сучасні технології освіти при підготовці фахівців будівельної галузі. *Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (11 липня 2018 р.)* : Зб. тез доповідей (випуск 30). Тернопіль, 2018. С. 25-26.

7. Галушко О. І., Галушко І. М., Веселова С. І. Деякі сучасні методичні технології вищої освіти. *Освіта та наука в умовах глобальних викликів* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Судак: ВіТроПринт, 2011. С. 30-33.

8. Luchaninova O., Markina L., Kovalenko-Marchenkova Y., Zhovnirchuk Y., Mishchenko D. Professional Competence Development Of Future Professionals In Vocational Education For The Labour Market / *Revista Práxis Educacional, Vitória da Conquista – Bahia – Brasil, Edição Especial*, 2020. V. 16. N. 37. P. 203-223.

9. Kovalenko-Marchenkova Ye. Management of Human Resources Reward System as the Element of Enterprise's Activity. *Scientific approaches to modernizing the economic system: vector of development: collective monograph*. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2020. P. 115-132.